

Nr 558

Av herr Magnusson i Borås m. fl., om försäljning till allmänheten av aktier i statliga företag.

(Lika lydande med motion nr 454 i Första kammaren)

Aldrig tidigare har de ekonomiska förutsättningarna för en spridning av det personliga ägandet varit så stora som nu. I detta avseende är det nutida överflödssamhället med dess höga och relativt jämna löneläge och dess snabbt växande produktion verkligen ett möjligheternas samhälle. Samtidigt måste emellertid konstateras att den hittills förda politiken inte syftat till att främja uppbyggandet av ett personligt ägande utan i stället varit inriktad mot en allt större koncentration av förmögenhetsägandet till i första hand stat och kommun.

En spridning av ägandet till landets produktionsresurser kan inte åstadkommas på annat sätt än att den ekonomiska politiken och framför allt skattepolitiken får en annan inriktning än för närvarande. Hur dessa förändringar skall utformas och efter vilka riktlinjer den ekonomiska politiken skall föras har behandlats i andra motioner från högerpartiets sida.

Den på längre sikt väsentligaste målsättningen inom ägardemokratiens ram är ett breddat delägarskap i näringslivet. Behovet av det ökade sparande som behövs för att vidmakthålla och förbättra den produktionsapparat av vilken vårt välstånd beror måste tillgodoses genom att allt flera bereds tillfälle till ett ökat andelsägande.

Även i detta avseende har vi i motioner till denna riksdag förordat ändringar och åtgärder på skattepolitikens och den ekonomiska lagstiftningens område som skulle bereda medborgarna tillfälle att i växande utsträckning placera sina sparmedel i ett direkt andelssparande i näringslivet.

Enligt vår uppfattning kan staten även på ett mera direkt sätt gå i spetsen för en politik som ger medborgarna möjligheter till en värdesäker placering av sina sparmedel. Detta bör ske genom att staten själv — där så är möjligt — inbjuder till ett deläggande i de statliga företagen.

Av olika anledningar har staten kommit att driva en alltmer omfattande ekonomisk verksamhet. När motiven härför varit fiskala eller varit speciellt betingade såsom på televäsandets område, har skälen också varit starka för helägda statliga företag. Dessa arbetar inte med ett vinstsyfte av det slag som de privatägda företagen i konkurrens med varandra arbetar för. Flera av de statliga företagen t. ex. Sveriges kreditbank, LKAB, Statens reprodukt-

tionsanstalt, ASSI, statsgruvor, karlskronavarvet m. fl. arbetar emellertid med klart uttalat vinstsyfte och i den speciella privata företagsformen, aktiebolagsformen. I dessa fall är det enligt vår mening otillfredsställande att företagen är statligt helägda.

Enligt vår mening bör statliga företag inte stå i en särställning i något hänseende. Vi förordar därför att en icke alltför ringa minoritet av deras aktier bör utbjudas till försäljning till allmänheten. Som skäl vill vi anföra bl. a., att företagen själva har ett direkt intresse av att en så stor allmänhet som möjligt följer deras förehavanden, övervakar deras skötsel och värderar deras resultat, att delägarskapet sprides till så många människor som möjligt, att förståelsen för företagsamhetens problem fördjupas och att benägenheten att taga risker vid placering av sparmedel uppmuntras hos människor som känner förtroende för staten och här har staten som majoritetsdelägare. Utan att en närmare utredning av hela denna problemställning kommer till stånd vill vi inte påyrka omedelbara åtgärder, men vi hemställer att en sådan utredning utan dröjsmål igångsättes.

Med stöd av det ovan anförda hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande lämpliga former för försäljning av aktier i de i vinstsyfte drivna statliga företagen, varvid särskilt beaktas att sådana former för aktieförsäljningen ordnas som garanterar en bred spridning av aktierna bland allmänheten och som kan vara ägnade att främja det långsiktiga sparandet.

Stockholm den 27 januari 1965

B.-O. Thylén

Bo Turesson

Tage Magnusson

i Borås

Per Petersson